

OSMANGAZİ TIP DERGİSİ

TÜRK TIBBINA HİZMET VEREN BİLİM İNSANLARI ÖZEL SAYISI

100

Derleme

Hekim, Hekimlik Sanatı ve Ustalara Saygı *Physician, the Art Medical and Respect for the Masters*

¹Pınar Yıldız, ²Ömer Dönderici

¹Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Tıp Fakültesi İç Hastalıkları Ana Bilim Dalı,
Genel Dahiliye Bilim Dalı, Eskişehir, Türkiye
²Emekli İç Hastalıkları Uzmanı, Türkiye

Özet: Türk tıbbına hizmet etmiş saygıyla anılmayı hak edenlere ayrılmış bir yayında, anılmayı fazlasıyla hak eden ama ünlü olamayanların da hatırlanması gerektiğini düşünüyoruz. Dr Yavuz Erkoçak'ı Türk tıbbını sırtlayarak saygın bir konuma taşıyan, işini en iyi şekilde yapmaya çalışan, tüketim toplumu değerlerine yenik düşmemiş, yüreği ülke ve insan sevgisiyle dolu, 'vida sıkılmakla yetinmeyen' bilge/ârif yüzlerce hekimin adına selamlıyoruz..

Anahtar Kelimeler: Yavuz Erkoçak, bütüncül tıp, insancıl

Abstract: In a dedicated publication honoring those who have contributed to Turkish medicine, it's important to acknowledge not only the well-known but also those deserving of remembrance yet not widely recognized. Dr. Yavuz Erkoçak stands as an exemplar in Turkish medicine, elevating it to a reputable status through steadfast dedication, unwavering commitment to excellence, resilience against consumerist influences, and a heart brimming with love for the nation and its people. We extend our regards on behalf of numerous wise and insightful physicians who, like Dr. Erkoçak, go beyond the ordinary, refusing to settle for the status quo.

Keywords: Yavuz Erkoçak, holistic medicine, humane

Yıldız P, Dönderici Ö, Hekim, Hekimlik Sanatı ve Ustalara Saygı, *Türk Tıbbına Emek Verenler Özel Sayısı, Aralık 2023;1-3*
Doi: 10.20515/otd.1395414

ORCID ID of the author: PY. [0000-0002-3625-9829](https://orcid.org/0000-0002-3625-9829), ÖD. [0000-0002-6571-2450](https://orcid.org/0000-0002-6571-2450)

Received 16.10.2023

Accepted 06.11.2023

Online published 11.12. 2023

Yazışma Adresi / Correspondence Address

Pınar YILDIZ

e-mail: pinaresogu@gmail.com

1. Hekim, Hekimlik Sanatı ve Ustalara Saygı

Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de Tıp Biliminde tecrübe ve ustalık, tıbbi bilginin aktarımında ve bilimin ilerlemesinde en önemli değerlerdir. Mesleki deneyimin yerini hiçbir kitap tutamaz. O yüzden ki tıbbi uygulamalar 'tıp sanatı' olarak da adlandırılır. Bu noktada tüm büyük bilim insanlarının tecrübe ve bilgilerinden faydalandıkları bir de büyük ustaları vardır. Kimi zaman onlar isimsiz kahraman olarak kalır, kimi zaman ahde vefa duygusuyla saygıyla hatırlanır. Bu özel sayıda Türk Tıbbına Hizmet veren ve Cumhuriyetimizin 100. Yılına da atıfta bulunarak saygıyla andığımız bilim insanlarımızın yanında ismi anılan/anılmayan tüm ustalara saygımızı göstermek istiyoruz. Bu nedenle de yetişmemde büyük emeği olan değerli hocam Dr. Ömer Dönderici'ye sordum...'Siz bu özel sayıya kimi yazmak isterseniz? dedim, hocam bizler için aşağıdaki satırları gönderdi.

*Yitip giden ünsüz değerlerin ardından

Sevgili Pınar, okuyup araştırmayı sevdiğimi bildiğinden, "Türk tıbbına emek verenlere" yönelik bir özel sayı planladıklarını ve bu sayıya bir yazıyla katkıda bulunup bulunmak istemediğimi sordu. Zihnimden hızla "kimi yazabilirim?" sorusuna cevap ararken, aklıma gelen ilk isimde takılıp kaldım. Ama bir sorun vardı: O herkesin tanıdığı ünlü biri değildi. Yine de yazılmayı hak ettiğini düşünüp "Tamam yazayım. Ölçülerinize uymayabilir. Bu yüzden yayımlamazsanız da gücenmem" diye yanıtladım.

O isim, Dahiliye Uzmanlık Eğitimimi aldığım, Ankara Numune Hastanesi 1. Dahiliye Kliniği Şefi Dr. **Yavuz Erkoçak (1929-2016)** idi. Ona sevgi ve saygımın büyüklüğünü inkâr edemem. Ama benim böyle bir yazı için onu seçmemin nedeni, bu sevgi ve saygıdan çok, hızla yitip giden bazı değer ve ilkeleri dile getirmektir.

Ve inanıyorum ki, onun gibi ünlü olmayıp yazılmayı hak eden onlar, belki de yüzlerce hekim vardır. Türk tıbbının Dünya ölçeğinde çok fazla ünlü hekim çıkarmasa da genel olarak çok başarılı olduğu söylenebilir. Bu başarının ardındaki ünsüz kahramanları anmamak saygısızlık olurdu, diye düşünüyorum.

Ayrıca şöhretin âdil dağıtıldığından emin değilim. Darwin'i bilmeyen yokken, 'doğal seçim' fikrini en azından eş zamanlı, belki de daha önce ortaya atan Wallace'ı kimsenin bilmeyişi (1); hayatını DNA'nın X-ışını kristalografisine adayarak DNA'yı fotoğraflayan ve bu uğurda genç yaşta kanserden hayatını kaybeden Rosalind Franklin'i kimse bilmezken, onun fotoğraflarını izinsiz kullanarak sarmal modeli yayımlayan Watson, Crick ve Wilkins'in Nobel'le ödüllendirilişi hüznün vericidir (2, 3, 4). Bir parça "Eğer ki diğerlerinden ötesini görebildiysem; bu, devlerin omuzlarında yükseldiğim içindir."

diyen Newton tevazusuna ihtiyaç var diye düşünüyorum (5).

Yavuz Bey, tanının %50'si anamnez, %25'i fizik muayene diyen bir ekole mensuptu. Görüntüleme ve laboratuvar incelemelerinin günümüzde çok geliştiği gerçeğine rağmen, tanı hunisinin ters yüz edilişi, hatta neredeyse bir test eleğine dönüştürülmesinin irdelenmeye muhtaç olduğunu düşünüyorum.

Onu değerli kılan en önemli şeylerden biri, yalnız bir hekim değil, aynı zamanda gerçek bir entelektüel (veya aydın) oluşudur. Çağımız aşırı uzmanlıklar çağıdır. Bunun bazı avantajlarının olduğu su götürmez. Ama aynı zamanda bir 'at gözlüğüdür'. Tıp da dahil, genelde uzmanlık, endüstride Taylorist sistem olarak bilinen, üretim bandında tek işin -mesela vida sıkma- olduğu bir süreçte evrilmektedir. İntegratif (bütüncül) yaklaşım eksikliği ciddi hatalara gebe olduğu gibi, bilginin (knowledge) bilgeliğe (vision) terfisine de fırsat tanımaz.

Yavuz Bey, günümüzdeki alt dallar yüzünden budanıp âdeta yok edilmişinden değil, gerçek bir 'genel' dahiliyeci idi. Ama daha ötesi temel bilimler, toplum sorunları gibi birincil uğraş alanı dışındaki konularla da fazlasıyla ilgili biriydi. Mesela Darwin'in "İnsanın Türeyişi" eserini -ülkemizde ilk kez O- 1968'de Almanca'dan çevirerek dilimize kazandırmıştı (6). Keza, günümüzde pek çok politikacının gibi, profesyonel bir uğraş olarak değil, "ülke sorunlarına çözüm bulabilirim" düşüncesiyle siyasetle yakından ilgiliydi.

O dönemde siyasî düşüncelerimiz örtüşmemesine, kimi konularda tam aksini dile getirmeme rağmen, (şef-asistan biçimindeki) lehine asimetriyi asla kötüye kullanmadığı gibi, beni her zaman empatiyle dinlemişti. Otoritesini yalnızca tanı ve tedavide gösterdiğimiz eksikler ve yanlışlar

için kullanır, ancak böylesi hallerde kaşları çatılırdı.

Konumunu kötüye kullanmayan insanlı, eşitlikçi tutumu biz asistanlar, hemşireler veya hasta bakıcılarla sınırlı değildi. Sosyo-ekonomik, sosyo-kültürel durumuna (unvanına, zenginlik-yoksulluğuna, siyasal veya dinî görüşüne) aldırmadan, her hasta için elinden gelenin azamîsini yapmaya çalışır, bizden de bunu beklerdi.

Dışarıda muayenehanesi yoktu. Klinikteki - mütevazı- odasının kapısı, her zaman ardına kadar açık olur; hiçbir muayene isteğini geri

çevirmezdi. Hasta yatışı için -kriterler belliydi ve bize güvenirdi, onayına ihtiyaç duymazdık.

Bu yazı aslında yalnız Yavuz Erkoçak'a değil; Türk tıbbını sırtlayarak saygın bir konuma yükselten; işini en iyi şekilde yapmaya çalışan, tüketim toplumu değerlerine yenik düşmemiş, yüreği ülke ve insan sevgisiyle dolu, 'vida sıkılmakla yetinmeyen' bilge/ârif yüzlerce Yavuz'a şükran ve teşekkür yazısıdır.

İşte tam bu noktada değerli hocam Ömer Dönderici'ye katılmamak ne mümkün. Günümüzde yaşamın hızlı döngüsü içinde mesleklerin gerçek anlamlarını kaybettiğini görmekteyiz. Bu bağlamda da hekimliğin sadece hastanın yönetimini sağlayan kişiye dönüşen yalın yapısı hekimliğin sanat kısmı için asla yeterli değildir.

Hekim; tıp alanındaki uzman kişi olarak geçse de gerek eski toplumlarda gerek ise günümüzde bu tanıma yüklenen çok sayıda sıfatı da içinde barındırır. Topluma, toplumsal değerlere, insana, insanlığa, her yönüyle saygı ve sevgi duyan kişidir hekim. Yüksek anlayış kabiliyeti, olayları önceden anlama, yorumlama, kritik zamanlarda karar alma, bu kararları uygulama becerileriyle liderdir. Duyguları mesleğinin önüne geçmese de duyguları mesleğini doğru icra etmesinde en önemli yol arkadaşıdır. Örnek davranış ve yaşayış biçimiyle sonraki nesiller için de en iyi örnektir. Topluların aydınlanması ve bilim ışığıyla sürekli yükselmeleri de iyi hekimler yetiştirebilme güçleriyle paralel olacaktır. Bizler çok şanslıyız ki 'Beni Türk Hekimlerine Emanet Ediniz' diyen Ulu Önder Mustafa Kemal Atatürk'ün kurduğu Cumhuriyetin 100. Yılında ona ve emeği geçen tüm atalarımıza layık olmak için var gücümüzle çalışıyoruz. Çok şanslıyız ki İbn-i Sina'dan Aziz Sancar'a bu topraklardayız ve çok değerli bilim insanlarına ev sahipliği yapmış köklü bir vatanın evlatlarıyız. Sayısız hekim bugün saydığım çok önemli değerleriyle birlikte ömrünü insana ve insanlığa adanarak mesleğini gerçekleştiriyor. Bugün de yarın da önümüzdeki 100 yıllarda da Türk hekimleri tüm benlikleriyle vatana ve insanlığa hizmet vermeye devam edecektir. Saygı ve sevgiyle tüm meslektaşlarımı selamlıyorum.

KAYNAKLAR

- 1- Wallace, A. R. On the Tendency of Varieties to Depart Indefinitely from the Original Type. Journal of the Proceedings of the Linnean Society of London. Zoology, 1858; 3(9), 45-62.
- 2- Franklin, R. E., & Gosling, R. G. Molecular Configuration in Sodium Thymonucleate. Nature 1953; 171(4356), 740-741.
- 3- Watson, J. D., & Crick, F. H. C. Molecular Structure of Nucleic Acids: A Structure for Deoxyribose Nucleic Acid. Nature 1953; 171(4356), 737-738.
- 4- <https://sciencehistory.org/education/scientific-biographies/james-watson-francis-crick-maurice-wilkins-and-rosalind-franklin>.
- 5- Boyle, R. The Works of the Honourable Robert Boyle. London: Thomas Dring, 1676.
- 6- Darwin. İnsanın Türeyişi, çev. Yavuz Erkoçak, Ankara, Sol Yayınları, 1968.

Etik Bilgiler

Etik Bilgiler Etik Kurul Onayı: Bu makale bir derleme yazısı olduğu için Etik Kurul Onayı alınmasına gerek yoktur.

Telif Hakkı Devir Formu: Yazar tarafından Telif Hakkı Devir Formu imzalanmıştır.

Hakem Değerlendirmesi: Hakem değerlendirmesinden geçmiştir.

Yazar Katkı Oranları: Konsept: PA. Tasarım: PA. Veri Toplama veya İşleme: PA. Analiz veya Yorum: PA., ÖD, Literatür Taraması: PA.ÖD, Yazma: PA, ÖD
Çıkar Çatışması Bildirimi: Yazar çıkar çatışması olmadığını beyan etmiştir

Destek ve Teşekkür Beyanı: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.